

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1081/2006

COM(2011) 607 final – 2011/0268 COD

(2012/C 143/16)

Sprawozdawca: **Xavier VERBOVEN**

Współsprawozdawca: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Rada, w dniu 27 października 2011 r., oraz Parlament Europejski, w dniu 25 października 2011 r., postanowiły, zgodnie z art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1081/2006

COM(2011) 607 final – 2011/0268 (COD).

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 25 stycznia 2012 r.

Na 478. sesji plenarnej w dniach 22–23 lutego 2012 r. (posiedzenie z 22 lutego) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 217 do 5 – 7 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Zasady spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz solidarności są zawarte w traktatach i stanowią dwa z najważniejszych filarów integracji narodów, obywateli i terytoriów. EFS, jako główny europejski instrument finansowania na rzecz wspierania kapitału ludzkiego, będzie w dalszym ciągu przyczyniał się do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, zgodnie z postanowieniami art. 162 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

1.2 Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna powinna nadal być w centrum strategii „Europa 2020”. Wszystkie podmioty społeczeństwa obywatelskiego, w tym te, które działają na zasadzie wolontariatu, należy również wyraźnie uznać za ważny czynnik w realizacji celów strategii „Europa 2020”, jak podkreślono w konkluzjach Rady z 3 października 2011 r. ⁽¹⁾

1.3 EKES uważa, że zgodnie z art. 10 Traktatu realizacja priorytetów finansowanych przez EFS powinna przyczynić się do zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, a także wspierać wypełnianie obowiązków wynikających z Konwencji ONZ w sprawie praw osób niepełnosprawnych w zakresie m. in. edukacji, zatrudnienia i ogólnej dostępności.

1.4 Europejski Fundusz Społeczny powinien być uprzywilejowanym instrumentem służącym realizacji celów strategii „Europa 2020”, w szczególności w dziedzinie zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i walki z ubóstwem. Powinien wspierać politykę prowadzoną przez państwa członkowskie w ramach zintegrowanych wytycznych oraz krajowych programów reform (KPR). EKES jest zdania, że KPR powinny obejmować, m.in. cele w zakresie włączenia społecznego grup najbardziej zagrożonych, takich jak młodzież, kobiety, migranci, długotrwale bezrobotni, osoby starsze i niepełnosprawne – aby ukierunkować KPR na wypełnienie zobowiązań nałożonych przez Konwencję ONZ w sprawie praw osób niepełnosprawnych – oraz mniejszości etniczne. KPR winny dotyczyć również realizacji zadań ukierunkowanych na osiągnięcie jednego z priorytetowych celów strategii „Europa 2020”, jakim jest ograniczenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 milionów do roku 2020.

1.5 Propagowanie zatrudnienia i włączenia społecznego (zwłaszcza poprzez zatrudnienie), w szczególności grup najbardziej zagrożonych, takich jak młodzież, kobiety, migranci, długotrwale bezrobotni, osoby starsze, niepełnosprawni i mniejszości etniczne, jest i powinno pozostać priorytetem EFS we wszystkich regionach UE. Co najmniej 40 % całkowitych zasobów EFS w każdym państwie członkowskim należy przeznaczyć na realizację tematycznego celu „promowanie zatrudnienia i mobilności pracowników”.

1.6 EKES popiera położenie nacisku na innowacje społeczne i możliwości wspierania projektów w dziedzinie gospodarki społecznej, przedsiębiorczości społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych.

⁽¹⁾ 3114. posiedzenie Rady ds. Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Ochrony Konsumentów (EPSCO), Luksemburg, 3 października 2011 r., punkt 12.

1.7 Zwiększeniu inwestycji w infrastrukturę, konkurencyjność regionalną i rozwój przedsiębiorstw muszą towarzyszyć środki na rzecz tworzenia trwałych miejsc pracy w dziedzinie polityki dotyczącej rynku pracy, kształcenia i szkolenia, włączenia społecznego, zdolności dostosowawczych pracowników, przedsiębiorstw i kierowników przedsiębiorstw, a także potencjału administracyjnego.

1.8 Europejska strategia zatrudnienia oraz polityka europejska w zakresie włączenia społecznego powinny ponownie stać się głównymi priorytetami Unii Europejskiej. Należy uruchomić większe środki na rzecz tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy.

1.9 EKES uważa, że wspólne ramy strategiczne odzwierciedlają priorytety inwestycyjne wynikające z celów strategii „Europa 2020”, poprzez wskazanie szans na bardziej otwarty i dostępny rynek pracy, zwłaszcza dla osób najbardziej od niego oddalonych (takich jak ludzie młodzi, kobiety, migranci, długotrwale bezrobotni, osoby starsze, niepełnosprawni, mniejszości etniczne itp.).

1.10 EKES popiera wkład EFS w pozostałe priorytety strategii „Europa 2020” – badania i innowacje, dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnych i ich stosowanie, zwiększenie konkurencyjności MŚP, ochrona środowiska, przejście na gospodarkę niskoemisyjną i zrównoważone wykorzystanie zasobów.

1.11 EKES popiera koncentrację tematyczną i komplementarność z innymi istniejącymi instrumentami finansowymi, aby uzyskać odpowiedni i widoczny wpływ.

1.12 EKES zgadza się z propozycją, by co najmniej 20 % całkowitych zasobów EFS przeznaczano na realizację celu tematycznego „wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem”, ukierunkowanego na włączenie obywateli najbardziej oddalonych od rynku pracy.

1.13 Zasada partnerstwa, obejmująca partnerów gospodarczych i społecznych oraz organizacje reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, w tym partnerów działających w dziedzinie środowiska naturalnego, organizacje pozarządowe oraz organizacje promujące równość szans i niedyskryminację, stanowi niezbędną gwarancję dobrego funkcjonowania środków związanych z funduszami strukturalnymi, a w szczególności z Europejskim Funduszem Społecznym.

1.14 Europejski kodeks postępowania w zakresie wdrażania zasady partnerstwa powinien objaśniać i definiować rolę każdego partnera na różnych poziomach, a także stanowić, że nawet jeśli dialog społeczny opiera się na wyłącznych kompetencjach partnerów społecznych, to wszyscy partnerzy uznani w art. 5 wniosku w sprawie rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące funduszy⁽²⁾ muszą mieć zagwaran-

towany dostęp do różnych etapów wdrażania funduszy, w tym do określania i wdrażania programów operacyjnych, a także dysponować odpowiednim finansowaniem w celu zagwarantowania ich udziału.

1.15 EKES całkowicie odrzuca propozycję Komisji dotyczącą stosowania kar lub zachęt finansowych związanych z paktem stabilności i wzrostu w przypadku funduszy strukturalnych.

1.16 Fundusze strukturalne same w sobie nie wystarczą, by stawić czoła kryzysowi. Europa potrzebuje innego zarządzania gospodarczego, w którym przeważać będzie odpowiedzialność, które będzie zorientowane na wzrost i konkurencyjność i które sprzyjać będzie inwestycjom w zasoby ludzkie, a także promować sprawiedliwość, spójność i zasadę solidarności i integracji społecznej. Budżet UE należy zreformować zgodnie z tymi zasadami.

1.17 Budżet przyznany Europejskiemu Funduszowi Społecznemu musi zostać utrzymany przynajmniej na tym samym poziomie co w poprzednim okresie programowania. Fundusz ten powinien wspierać również aktywność obywatelską, społeczeństwo obywatelskie oraz uświadamianie obywatelom wspólnych wartości europejskich.

2. Kontekst: propozycje wieloletnich ram finansowych UE i polityki spójności na lata 2014–2020

2.1 Nowe ramy polityczne na przyszłe dziesięciolecie, czyli strategia „Europa 2020” zostały przyjęte przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r.

2.2 Komisja przedstawiła 29 czerwca 2011 r. wniosek dotyczący budżetu dla tej strategii, określający nowe perspektywy finansowe UE na okres 2014–2020.

2.3 W dniu 6 października 2011 r. Komisja przedstawiła swoje propozycje legislacyjne dotyczące funduszy strukturalnych, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego.

2.4 Propozycje te były przedmiotem szerokich konsultacji z udziałem społeczeństwa obywatelskiego i zainteresowanych podmiotów. Konsultacje te sfinalizowano pod koniec ubiegłego roku. W styczniu 2012 r. Komisja opublikuje ostatni zbiór propozycji dotyczących wspólnych ram strategicznych, który zostanie przedłożony Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Komitetowi Regionów i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu.

2.5 Jeżeli chodzi o szczegóły dotyczące przyszłości EFS, EKES przyjął w dniu 15 marca 2011 r. opinię w sprawie przyszłości Europejskiego Funduszu Społecznego po roku 2013⁽³⁾. Należy zbadać, czy w omawianym tu wniosku dotyczącym przyszłego rozporządzenia w sprawie EFS uwzględniono główne elementy tej opinii.

⁽²⁾ COM(2011) 615 final.

⁽³⁾ Dz.U. C 132, 3.5.2011, s. 8–14.

2.6 Kontekst gospodarczy: aby odpowiednio przeanalizować nowe perspektywy finansowe nie można pominąć ogólnego kontekstu związanego z wyzwaniem globalizacji, trendami demograficznymi i migracyjnymi, a przede wszystkim głębokim kryzysem gospodarczym, który radykalnie zmienił zasady, na których opiera się strategia „Europa 2020”. W związku z tym konieczne jest, by zwiększeniu inwestycji w infrastrukturę, konkurencyjność regionalną i rozwój przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP i przedsiębiorstw gospodarki społecznej, towarzyszyły środki na rzecz tworzenia trwałych miejsc pracy w dziedzinie polityki dotyczącej rynku pracy, kształcenia i szkolenia, włączenia społecznego, zdolności dostosowawczych pracowników, przedsiębiorstw i kierowników przedsiębiorstw.

2.7 Cele i instrumenty zawarte w strategii „Europa 2020”, które są zasadniczo pozytywne, powinny być lepiej ukierunkowane i dostosowane do nowej sytuacji. Należy tego dokonać w ramach regulowanego rynku zatrudnienia sprzyjającego włączeniu społecznemu i oferującego wszystkim obywatelom europejskim, szczególnie tym najbardziej oddalonym od rynku pracy (takim jak ludzie młodzi, kobiety, migranci, długotrwale bezrobotni, osoby starsze, niepełnosprawni, mniejszości etniczne itp.), możliwości trwałego zatrudnienia wysokiej jakości, dostosowanego do ich umiejętności.

2.8 Należy wprowadzić liczne usprawnienia dotyczące wdrażania oraz praktycznych aspektów dostępu do finansowania z EFS. Usprawnienia te polegają przede wszystkim na ograniczeniu biurokracji podczas przygotowywania i wdrażania programu operacyjnego, poprzez uelastycznienie procedur dostępu do finansowania, przyspieszenie płatności w celu minimalizacji obciążeń finansowych wykonawców programów oraz uproszczenie procedur fakturowania i rozliczania rachunków. Należy między innymi wprowadzić szersze, choć realistyczne, stosowanie zasady jednolitych stóp.

2.9 EKES uważa, że wspólne ramy strategiczne odzwierciedlają priorytety inwestycyjne wynikające z celów strategii „Europa 2020”, poprzez wskazanie szans na bardziej otwarty i dostępny rynek pracy, zwłaszcza dla osób najbardziej od niego oddalonych (takich jak ludzie młodzi, kobiety, migranci, długotrwale bezrobotni, osoby starsze, niepełnosprawni, mniejszości etniczne itp.). Dotacje globalne należy wykorzystać w większym stopniu na ułatwienie dostępu do funduszy ze strony małych organizacji pozarządowych.

2.10 Europejski Fundusz Społeczny powinien być uprzywilejowanym instrumentem służącym realizacji celów strategii „Europa 2020”, w szczególności w dziedzinie zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i walki z ubóstwem. Powinien wspierać politykę prowadzoną przez państwa członkowskie w ramach zintegrowanych wytycznych oraz krajowych programów reform. EKES jest zdania, że KPR powinny obejmować, m.in. cele w zakresie włączenia społecznego grup najbardziej zagrożonych, takich jak młodzież, kobiety, migranci, długotrwale bezrobotni, osoby starsze i niepełnosprawne – aby ukierunkować KPR na wypełnienie zobowiązań nałożonych przez Konwencję ONZ w sprawie praw osób niepełnosprawnych – oraz mniejszości etniczne. KPR winny dotyczyć również realizacji zadań ukierunkowanych na osiągnięcie jednego z priorytetowych celów strategii „Europa 2020”, jakim jest ograniczenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 milionów do roku 2020.

2.11 Europejski Fundusz Społeczny powinien wspierać aktywność obywatelską, społeczeństwo obywatelskie oraz uświadamianie obywatelom wspólnych wartości europejskich.

3. Uwagi ogólne na temat wniosku dotyczącego przyszłego rozporządzenia w sprawie ESF

3.1 Należy wzmocnić budżet UE, a w szczególności rozdziały dotyczące wspierania wzrostu gospodarczego, spójności społecznej, innowacji (w tym innowacji społecznych) i rozwoju zrównoważonego, na szczeblu krajowym i regionalnym.

3.2 EKES uważa, że w związku z wnioskiem Komisji całkowita kwota budżetu UE zostałaby ograniczona pomimo ewentualnego wprowadzenia podatku od transakcji finansowych (PTF) i zwiększenia EFS.

3.3 Jak to już miało miejsce w obecnym okresie programowania, regiony korzystałyby ze zróżnicowanego wsparcia, w zależności od poziomu rozwoju gospodarczego. Jednakże poziom ten nie powinien być ustalany jedynie na podstawie PKB na mieszkańca. Należy uwzględnić także inne kryteria, takie jak stopa bezrobocia, stopa zatrudnienia i aktywności zawodowej, poziom umiejętności, wskaźniki ubóstwa, poziom dobrobytu i integracji społecznej, a także wskaźnik dotyczący przerywania nauki szkolnej.

3.4 Jeżeli chodzi o wprowadzenie nowej kategorii regionów „w okresie przejściowym”, o średnim PKB na mieszkańca między 75% a 90%, EKES może zgodzić się z tym kryterium, pod warunkiem, że nie nadwerży ono poziomu środków przyznawanych dla kategorii regionów najsłabiej rozwiniętych. Zważywszy na trudną sytuację grup najbardziej oddalonych od rynku pracy (osoby długotrwale bezrobotne, ludzie młodzi, kobiety, migranci, osoby starsze, niepełnosprawni i mniejszości etniczne) powinny istnieć możliwości finansowania działań na rzecz ich zatrudnienia niezależnie od kategorii regionów.

3.5 Fundusze strukturalne to kluczowe instrumenty zmniejszenia dysproporcji rozwojowych między regionami, zapóźnienia regionów najmniej uprzywilejowanych oraz różnic między poszczególnymi grupami społecznymi. Działania te prowadzone są w ramach strategii na rzecz realizacji priorytetów zwanych „inteligentnym i zrównoważonym rozwojem, sprzyjającym włączeniu społecznemu” w państwach członkowskich, regionach i terytoriach.

3.6 Jasne jest, że w obecnym kontekście kryzysu gospodarczego europejska strategia zatrudnienia powinna ponownie stać się głównym priorytetem Unii Europejskiej. Należy też uruchomić większe środki na rzecz tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy.

3.7 EKES uważa, że Europejski Fundusz Społeczny jest bardzo trafnym instrumentem umożliwiającym wsparcie dla realizacji polityki społecznej UE, w szczególności w dziedzinie zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i walki z ubóstwem. Fundusz ten powinien zachować swoją priorytetową rolę w ramach strategii „Europa 2020”.

3.8 EFS nie powinien ograniczać się do wdrażania wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia w ich obecnej formie. Należy także wzmocnić rolę EFS we wdrażaniu agendy społecznej⁽⁴⁾.

3.9 EFS powinien zarówno wspierać politykę państw członkowskich prowadzoną w ramach krajowych programów reform, jak i przyczynić się do osiągnięcia pozostałych ważnych priorytetów strategii „Europa 2020”, takich jak zwiększenie inwestycji w badania i innowacje, poprawa konkurencyjności MŚP, przejście na gospodarkę niskoemisyjną i zrównoważone wykorzystanie zasobów.

3.10 W aktualnych nadzwyczajnych okolicznościach EFS powinien także w drodze wyjątku skupić się na walce z kryzysem gospodarczym oraz chronić pracowników i obywateli w najtrudniejszym położeniu przed jego skutkami, a także – po wyjściu z kryzysu – wspierać działania prewencyjne, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa osób i ich zdolności obronnych. Konkretnie rzecz biorąc, powinien wspierać, między innymi, osoby długotrwale bezrobotne, osoby najbardziej oddalone od rynku pracy, ludzi młodych, kobiety, migrantów, osoby starsze, niepełnosprawnych, mniejszości etnicznej itp.

3.11 Aby osiągnąć ten cel, zdaniem EKES-u Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji powinien uzupełniać się z Europejskim Funduszem Społecznym, a w dalszej perspektywie zostać ewentualnie włączony do EFS, by położyć większy nacisk na bezrobocie i ułatwić jego wykorzystanie. Konieczne jest też zapewnienie takiej samej spójności między zasadami obydwu funduszy, przede wszystkim jeżeli chodzi o partnerstwo, a zwłaszcza udział partnerów społecznych.

3.12 EKES sugeruje połączenie Funduszu Dostosowania do Globalizacji z doświadczeniem Europejskiego Funduszu Społecznego w sprawach społecznych w celu uzyskania komplementarności i spójności. Z uwagi na to, że EFS ma wiedzę specjalistyczną do stosunkowo szybkiej oceny wniosków, zatwierdzenie przez władzę budżetową byłoby jedynie formalnością w oparciu o pozytywną opinię EFS.

3.13 EKES jest przeciw włączeniu rolników w zakres kompetencji Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji i przyznanie większości jego środków, a nawet jego zarządzania sektorowi rolnemu. WPR i „nowa rezerwa na wypadek kryzysu” w rolnictwie powinny pozwolić na bardziej efektywne wspieranie tego sektora. EKES chciałby również mieć pewność, że fundusze pomocy technicznej EFS będą w dalszym ciągu dostępne dla społeczeństwa obywatelskiego (odnotowujemy, że w rozporządzeniu w sprawie EFS nie ma wyraźnego odniesienia do pomocy technicznej).

3.14 EKES uważa, że zasada partnerstwa powinna odgrywać kluczową rolę i zapewniać prawidłowe funkcjonowanie środków związanych z funduszami strukturalnymi UE. Przepisy dotyczące funduszy strukturalnych powinny wyraźnie określać zasadę partnerstwa, zamiast tylko napominać o „obecnych zasa-

dach i praktykach krajowych”, a także wyraźnie precyzować rolę każdego partnera na szczeblu lokalnym i regionalnym. EKES zaleca, by społeczeństwo obywatelskie zostało szczególnie uwzględnione (zgodnie z zapisami strategii „Europa 2020”) w realizacji projektów związanych z włączeniem społecznym i przeciwdziałaniem ubóstwu.

4. Uwagi szczegółowe i propozycje dotyczące poszczególnych rozdziałów

4.1 Postanowienia ogólne

4.1.1 EKES popiera podejście tematyczne skupione na czterech celach tematycznych przekładających się na kategorie interwencji lub priorytety inwestycyjne.

- promowanie zatrudnienia i mobilności zawodowej;
- inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie;
- promowanie włączenia społecznego i walka z ubóstwem;
- wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej.

4.1.2 Co najmniej 40 % całkowitych zasobów EFS w każdym państwie członkowskim należy przeznaczyć na realizację tematycznego celu „promowanie zatrudnienia i mobilności pracowników”. EKES zgadza się z propozycją, by co najmniej 20 % całkowitych zasobów EFS przeznaczano na realizację celu tematycznego „wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem”, ukierunkowanego na włączenie społeczne poprzez pracę i szkolenia, szczególnie w przypadku grup najbardziej zagrożonych, takich jak ludzie młodzi, kobiety, migranci, osoby starsze, niepełnosprawni, mniejszości etnicznej itp., aby osiągnąć cel ograniczenia o co najmniej 20 mln liczby osób ubogich do 2020 r.

4.1.3 Ze względu na strategię „Europa 2020” promowanie zatrudnienia, włączenie społeczne i edukacja są i powinny pozostać priorytetami EFS.

4.1.4 EFS powinien wspierać pakt terytorialny na rzecz zatrudnienia oraz inicjatywy lokalne na rzecz zatrudnienia, włączenia społecznego i edukacji, a także stymulowanie rynku poprzez tworzenie nowych przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP i przedsiębiorstw gospodarki społecznej, a szczególnie poprzez promowanie włączenia cyfrowego, kultury i kreatywności jako elementów zwiększających szanse obywateli na zatrudnienie, jak również udział obywateli w podejmowaniu decyzji, wsparcie dla społeczeństwa obywatelskiego oraz uświadamianie obywatelom wspólnych wartości europejskich.

4.1.5 EKES popiera położenie nacisku na innowacje społeczne i możliwości wspierania projektów w dziedzinie gospodarki społecznej, przedsiębiorczości społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych.

⁽⁴⁾ „Odnowiona agenda społeczna: Możliwości, dostęp i solidarność w Europie XXI wieku” (COM(2008) 412 final).

4.1.6 EKES z zadowoleniem przyjmuje wsparcie EFS dla współpracy transnarodowej jako sposobu promowania wzajemnego uczenia się, co zwiększa skuteczność polityk wspieranych przez EFS.

4.2 Przepisy szczegółowe dotyczące programowania i realizacji – zasada partnerstwa

4.2.1 EKES uważa, że zasada partnerstwa powinna odgrywać kluczową rolę i zapewniać prawidłowe funkcjonowanie środków związanych z funduszami strukturalnymi UE.

4.2.2 Przepisy dotyczące funduszy strukturalnych powinny wyraźnie określać zasadę partnerstwa, zamiast tylko napomknąć o „obecnym zasadach i praktykach krajowych”, a także wyraźnie precyzować rolę każdego partnera na szczeblu lokalnym i regionalnym. Należy w tym celu zapewnić odpowiednie finansowanie.

4.2.3 „Europejski kodeks postępowania w zakresie wdrażania zasady partnerstwa” powinien objaśniać i definiować rolę każdego partnera na różnych poziomach, a także stanowić, że nawet jeśli dialog społeczny opiera się na wyłącznych kompetencjach partnerów społecznych, to wszyscy partnerzy uznani w art. 5 wniosku w sprawie rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące funduszy muszą mieć zagwarantowany dostęp do różnych etapów wdrażania funduszy⁽⁵⁾, w tym do określania i wdrażania programów operacyjnych, a także dysponować odpowiednim finansowaniem w celu zagwarantowania ich udziału.

4.2.4 Od samego początku partnerzy powinni mieć dostęp do funduszy pomocy technicznej po to, by mogli strategicznie zaangażować się w opracowanie, wdrożenie i monitorowanie programów funduszy strukturalnych. Pomoc techniczna stanowi także gwarancję reprezentacji w komitetach monitorujących, które określają i wdrażają programy operacyjne na wszystkich szczeblach, oraz tego, że potencjalni wykonawcy projektów będą mieli dostęp do wsparcia technicznego.

4.2.5 Obecna metoda konsultacji partnerów społecznych z udziałem państw członkowskich w ramach komitetu ds. ESF mogłaby stanowić dobry punkt odniesienia dla wszystkich funduszy. EKES zaleca włączenie do jednej platformy mechanizmów uczestnictwa dla wszystkich partnerów uznanych na mocy art. 5 rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące funduszy.

4.2.6 Wspieranie udziału partnerów społecznych i innych zaangażowanych stron, w szczególności organizacji pozarządowych, w działaniach finansowanych z EFS nie powinno ograniczać się do regionów najbiedniejszych czy też objętych Funduszem Spójności, lecz przeciwnie – powinno zostać rozszerzone na wszystkie państwa członkowskie i regiony UE.

4.2.7 EKES jest zdania, że 2 % ogółu środków EFS należy przeznaczać na wspieranie udziału partnerów społecznych, a także 2% na udział w działaniach wspieranych z EFS pozostałych partnerów uznanych na mocy art. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

4.3 Przepisy szczegółowe dotyczące procedur, wyników i warunków

4.3.1 EKES zgadza się z opinią, że należy lepiej koordynować fundusze i ulepszyć ocenę, funkcjonowanie i wyniki ich wykorzystania.

4.3.2 EKES popiera też wszelkie środki mające na celu ograniczenie i przegrupowanie priorytetów funduszy strukturalnych, zmniejszenie ograniczeń i obciążeń biurokratycznych, a także przyspieszenie dokonywania wydatków i płatności.

4.3.3 Należy więc zdefiniować wskaźniki skuteczności działania, lecz ważne jest też dysponowanie kryteriami ilościowymi i jakościowymi. Obejmuje to ocenę wyników pod względem skuteczności podjętych środków, jakości stworzonych miejsc pracy, a także wykazu pozytywnych środków wdrożonych w celu zapewnienia integracji społecznej.

4.3.4 EKES ma jednak poważne zastrzeżenia dotyczące podejścia łączącego w każdym wypadku przyznawanie funduszy z wynikami. Podczas oceny polityki zatrudnienia, i szerzej, polityki społecznej wyniki są trudniejsze do zmierzenia i mniej widoczne niż np. w przypadku polityki transportowej. Ma to szczególne znaczenie w przypadku, gdy mierzy się jedynie „twarde” rezultaty ekonomiczne, takie jak miejsca pracy, podczas gdy w przypadku grup, którym najtrudniej pomóc, należałoby zachęcać do osiągnięcia rezultatów właściwych (np. pokonywany dystans) i o charakterze raczej jakościowym („miękkich”), np. w wypadku wolontariatu. Ponadto gdy przyznanie środków jest powiązane z wynikami, istnieje ryzyko, że osoby najbardziej oddalone od rynku pracy – a tym samym mające najmniejsze możliwości uzyskania „pozytywnych” wyników w krótkiej perspektywie – będą miały jedynie ograniczony dostęp bądź w ogóle nie będą miały dostępu do tych funduszy. W celu umożliwienia oceny wyników programów współfinansowanych z EFS konieczne jest zatem, by rozporządzenie w sprawie EFS zawierało propozycję „wspólnych wskaźników wykonania i rezultatu dotyczących uczestników” odzwierciedlających wspomniane trudności i złożoność oceny skuteczności.

4.3.5 Rozporządzenie w sprawie EFS powinno obejmować, wśród wspólnych wskaźników wykonania dotyczących podmiotów, liczbę projektów prowadzonych w ramach partnerstwa, natomiast wśród wspólnych długoterminowych wskaźników rezultatu dotyczących uczestników, dane dotyczące uczestników, którzy zmniejszyli swój stopień zależności społecznej.

4.3.6 W ramach warunków dotyczących wykorzystania funduszy europejskich należy koniecznie położyć nacisk na wybrane i efektywne cele, unikając karami słabszego państwa członkowskiego, a także zapewnić ich ukierunkowanie na wspieranie wzrostu gospodarczego i wzrostu zatrudnienia, a także spójności społecznej.

4.3.7 EKES całkowicie odrzuca propozycję Komisji dotyczącą stosowania kar lub zachęt finansowych związanych z paktem stabilności i wzrostu w przypadku funduszy strukturalnych. Kary miałyby negatywny wpływ na już obecnie słabe państwa członkowskie, regiony i obszary.

⁽⁵⁾ COM(2011) 615 final.

4.3.8 Ponadto solidarność europejska, która nie jest jeszcze wystarczająco rozwinięta, byłaby zagrożona z powodu nieprzestrzegania zobowiązań makroekonomicznych. Doprowadziłoby to do zubożenia najbardziej zagrożonych obywateli i grup społecznych Unii Europejskiej, co jest sprzeczne z zasadami leżącymi u podstaw polityki gospodarczej i społecznej oraz polityki spójności terytorialnej, potwierdzonej w traktacie lizbońskim.

Bruksela, 22 lutego 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON
